

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset esitetään arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastusvaliokunta on käsitellyt vuoden 2023 arviointikertomusluonnosta kokouksissaan 4.4., 25.4. sekä 21.5.2024. Tarkastusvaliokunta on 28.5.2024 § 26 hyväksynyt ja allekirjoittanut tarkastusvaliokunnan arviointikertomuksen vuodelta 2023 ja päättänyt saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi. KV on kokouksessaan 17.6.2024 § 23 merkinnyt arviointikertomuksen tiedoksi.

Tarkastusvaliokunnan hyväksymä arviointikertomus on **liitteenä**.

Tarkastusvaliokunnan hyväksymä arviointikertomus avautuu seuraavasta linkistä:

<https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024498-3>

Tarkastusvaliokunta toteutti vuoden 2023 arvioinnin valtuustokaudelle 2021–2025 laatimansa arviointisuunnitelman ja vuoden 2023 arvioinnin työohjelman mukaisesti. Arvioinnin painopistealueena vuonna 2023 oli sivistystoimi ja hankinnat.

Tarkastusvaliokunnan arviointityö perustui kaupungin tilinpäätökseen 2023 sekä talousarvioon 2023 ja taloussuunnitelmaan 2023–2025. Lisäksi tarkastusvaliokunta perehtyi kaupunginhallituksen ja valiokuntien pöytäkirjoihin sekä muihin selvityksiin. Tarkastusvaliokunta kuuli kaupungin viranhaltijoita, työntekijöitä ja hyvinvointivaliokunnan puheenjohtajaa.

Vuoden 2022 tilinpäätös oli viimeinen, joka sisälsi sosiaali- ja terveystalvet ja 17 %:n kunnallisveroasteen verotulot Kauniaisissa. Myös pelastustoimi siirtyi osaksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta. Vuodesta 2023 alkaen kunnallisvero on 4,36 %, mikä tarkoitti verotulojen romahtamista vuonna 2023 edellisvuoden 87,6 miljoonasta 31,9 miljoonaan. Samaan aikaan valtionosuudet nousivat ja ovat nyt tulovirrasta noin 50 % aiemman 0-5 % tason sijaan.

Seuraavassa käsitellään arviointikertomuksen huomioita yhdyskuntatoimen tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta, jotka tarkastusvaliokunnan arvioon mukaan eivät ole edenneet, joiden raportoinnissa on puutteita tai joihin kohdistuu kysymyksiä.

Kaupunginhallitus antoi kaupunginvaltuustolle 23.10.2023 § 50 valiokuntien ja yleishallinnon vastineet vuoden 2022 arviointikertomuksen suosituksiin.

Tarkastusvaliokunta on esittänyt arviot strategiaan tavoitteisiin kohdistuneiden suositusten toteuttamisesta. Esimerkiksi koska kaupungintalon alueen kaavamuutosprosessia ei ole saatu päätökseen, tarkastusvaliokunta toteaa huomion päätöksenteon keskeneräisyydestä olevan edelleen voimassa. Tavoite sisältyykin edelleen kaupunkistrategiaan 2023-2030. Myös huomio rakennusinventoinnin päivitystyön käynnistämiseen on voimassa. Lisäksi useat varsin yksityiskohtaiset vuositavoitteet eivät ole edenneet tai niiden raportoinnissa on puutteita. Tarkastusvaliokunta suosittelee, että tavoitteenasetannassa kiinnitetään huomiota siihen, että tavoitteet ja niiden mittarit ovat tarkoituksenmukaisia ja asetettu siten, että niiden toteutumista voidaan seurata ja arvioida yksiselitteisesti. Tämä suositus on pyritty ottamaan huomioon kaupunkistrategian 2023-2030 päivitystyössä, tavoitteiden valinnassa, niiden muotoiluissa ja mittarien laadinnassa.

Kauniaisten kaupunkistrategian 2023-2030 valtuustokauden tavoitteiden ja vuoden 2023 toimenpiteiden toteutumisen arviointi

Yleisesti todettakoon, että strategian seurannassa on tarkoitus jatkossa priorisoida vuosittain valittujen toimenpiteiden toteutusta. Kaikkia strategiakauden toimenpiteitä ei luonnollisesti ole mahdollista eikä tarkoitukseen toteuttaa yhden kalenterivuoden aikana. Tämä tulee selkiytymään jatkossa. Toimenpiteitä ja niiden mittareita tullaan myös tarkastusvaliokunnan suosituksen mukaisesti tarkentamaan siten, että tavoitetasot ovat selkeät, niiden saavuttamisastetta voi seurata ja toteutumista arvioida. Kaupungilla on tätä tarkoitusta varten työkalu, jota sovelletaan strategiaseurannan ohella hiilineutraaliuden etenemisen seurannassa.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan Energiatehokkuus-PTS:n mukainen energiategokkuustoimien tavoitetaso 250 t€ on täyttynyt. Energiategokkuustoimien lukumäärän tavoitetasoa ei ole kuitenkaan esitetty, minkä takia toimenpiteen toteutumista ei voida arvioida täysin.

Vastine: Toimenpiteiden lukumäärä ei ole tavoitteen toteutumisen kannalta kovin merkitsevä mittari. Taloudellisessa mielessä mittariksi on valittu määrärahan toteutuminen pts-suunnitelman etenemisen varmistamiseksi, ja lisäksi toimenpiteiden vaikuttavuuden kannalta on hyvä seurata hiilidioksidipäästöjen kehitystä.

Kiinteistöjen energiategokkuutta parantaviin hankkeisiin on osoitettu yhteensä noin 5,6 miljoonaa euroa vuosille 2021–2030. Hankkeilla on vuoden 2030 loppuun mennessä tarkoitus pienentää vuosittaisia hiilidioksidipäästöjä 1 600 tonnia ja säästää energiaa vuositasolla 5 300 MWh. Vertailutasona käytetään vuoden 2015 päästöjä ja kulutuksia. Vuoden 2023 loppuun mennessä vuosittaiset hiilidioksidipäästöt olivat pienentyneet vuoteen 2015 verrattuna noin 4044 tonnia eli hiilidioksidipäästöjen vähennystavoite on saavutettu. Vastaava luku energiansäästön osalta oli noin 1119 MWh eli tavoitteesta on saavutettu noin 21 %.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan hiilisiidonnan aktiivista seurantaa ja raportointia ei ole toteutettu tarkastelujaksolla.

Vastine: Pääkaupunkiseudun yhteinen hiilinieluselvytyk (HSY) on sovittu tehtäväksi viiden vuoden välein, eli seuraavan kerran vuonna 2025. PKS kaupungit ja HSY ovat aloittaneet keskustelut siitä, että hiilinielutietoja

laskettaisiin vuosittain kaupunkien ilmastotyön tueksi. Asiasta päätetään vuoden 2025 aikana. Tällöin olisi kuitenkin tärkeätä, että ainakin pääkaupunkiseudun kaupungeilla olisi käytössä yksi, yhtenäinen laskentatapa tulosten vertailtavuuden takia.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan kaupunkiyhteisön osaamisen vahvistamisen mittarille ilmastonmuutos- ja kiertotalousasioissa ei ole asetettu selkeää tavoitetasoa eikä täten voida arvioida toimenpiteen toteutumista täysin.

Vastine: Kaupunkiyhteisön osaamisen vahvistaminen on erittäin tärkeä tavoite kunnianhimoisen koko kaupunkiyhteisön hiilineutraaliuden saavuttamisen kannalta, mutta sen yleismittarointi on erittäin vaikeaa. Toimialojen vuoden 2023 päästövähennysohjelmissa oli kuitenkin useampia toimenpiteitä, joiden tavoitteena oli vahvistaa juuri asukkaiden ympäristötietämystä. Esimerkiksi sivistystoimen ensisijaisena tavoitteena on viestinnällisin ja pedagogisin keinoin ohjata kuntalaisia sekä mahdollistaa palveluiden toimintaympäristö siten, että myös asukkaiden on mahdollista tehdä kestäviä valintoja arjessaan. Alla esimerkkejä vuonna 2023 toteutuneista toimenpiteistä:

- Poikkihallinnollisen ilmasto- ja ympäristöviestintätiimin perustaminen, jonka avulla ilmasto- ja kiertotalousasioista on tiedotettu säännöllisemmin kaupungin eri tiedotuskanavissa.*
- Ympäristötoimen ja kuntatekniikan Luonto lähemmäs-ympäristövalistushanke (kaupungin puistojen ja suojelualueiden sekä Gallträskin alueen opastaulujen (13 kpl) suunnittelu (taulut asennetaan syksyllä 2024).*
- Koulujen KEKE-hankkeet (2 kpl) Granin resurssiviisaat peruskoulut ja lukiot (3/23-5/24)*
- Sivistystoimen järjestämät avoimet kirpputorit kaupungintalolla*

Taloyhtiöiden energiatoimenpiteiden mittaamisen tavoite ei ole toteutunut tarkastelujaksolla.

Vastine: Taloyhtiöiden energiatoimenpiteiden määrä riippuu niiden tarpeesta ja mahdollisuuksista toteuttaa toimenpiteitä. Kaupunki seuraa tilannetta mm haettujen lupien määrän kautta. Vuonna 2023 myönnettyjen energiakaivolupien määrä oli 11 kpl ja kaivoja porattiin 12 kpl.

Kaupunkipyörien käyttöönoton valmistelulle valtuustokaudella ei ole asetettu mittaria.

Vastine: Yhteisen seudullisen kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöönoton valmistelu on käynnistynyt HSL:n toimesta vuoden 2024 aikana mm mahdollisen palvelualueen kartoituksella, markkinoiden tutkimuksella ja hankesuunnitelman laatimisella.

Henkilöautoliikenteen vähenemisen mittarille ei ole asetettu selkeää tavoitetasoa eikä täten toimenpiteen toteutumista voida arvioida täysin.

Vastine: Henkilöautoliikenteen vähenemisen mittaamiseen paras mittari on pitkäaikaisen trendin seuraaminen liikennelaskentojen, kulkutapaosuuksien ja seudullisen avoimen datan kautta. Mittaria tulee hioa, jotta sillä pystytään paremmin tuomaan ilmi henkilöautoliikenteen määrän kehitys. Numeraalinen mittari voisi perustua liikennelaskentoihin, mutta liikennelaskennoista saatava datasta ei saa selville koko seudun henkilöautoliikenteen määrää. Liikennelaskentojen perusteella Kauniaisten keskustanliikennemäärät ovat pääasiassa pienentyneet vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna. Asematie – Kavallantie ja Tunnelitie – Asematie liittymissä liikennemäärät ovat pienentyneet noin 8,5 prosentilla vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna. Tunnelitie – Kauniaistentie ja Asematie – Bembölientie -liittymissä liikenne vähentyi 0,6 -2,7 prosentilla vuoteen 2022 verrattuna.

Liikenteen kulkumuoto-osuuksien seuranta ei ole toteutettu tarkastelujaksolla.

Vastine: Kulkumuoto-osuuksien seuranta tehdään liikennebarometrin yhteydessä ja seuraava toteutuu vuoden 2024 aikana.

Kaupungin ruokalistoissa huomioidaan vastuullisuus – toimenpiteelle ei ole asetettu mittaria.

Vastine: Vastuullisuus käsitteenä on laaja (pitäen sisällään mm. toimijan vastuun toimiensa vaikutuksista ympäröivään yhteiskuntaan, sidosryhmiin, ympäristöön). Tässä haettu ensisijaisesti ympäristövastuunäkökulman huomioimista hankinnoissa (hankitaan mahdollisuuksien mukaan ja elintarvikebudjetin puitteissa: lähiruoka, luomu, sesongin mukaisuus, raaka-aineiden mahdollisimman korkea kotimaisuusaste). Mittaria tälle itse "kattotavoitteelle" on vaikea asettaa, mutta v. 2024 päästövähennysohjelmassa tämä isompi tavoite on paloiteltu pienempiin osatavoitteisiin, joille on olemassa mittarit. Esim. järjestetään ja pilotoidaan 1 lähiruokapäivä syksyllä 2024 sekä nostetaan luomun käyttöastetta raaka-ainehankinnoissa ja seurataan luomutuotteiden käyttöä kaupungissa Portaat Luomuun -ohjelman kautta. v. 2023 osalta (verrattuna vuoteen 2022) luomun käyttöaste oli noussut 8 % -> 10 % kaikista käytössä olevista raaka-aineista. Seurantaan jatketaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteiden seurannan kautta.

Kaupunkisuunnittelussa priorisoidaan seuraavat alueet: Suomenkielinen alakoulu; Kaupungintaloalue; · Asema-alue (laajana); Bensowin / VPK:n alueet. Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan toimenpide on osittain toteutunut, koska kaikkia priorisoitavia hankkeita ei ole hyväksytty strategia kauden aikana.

Vastine: Strategiakauden ollessa vasta aivan alussa, ei ole realistista odottaa kaikkien mainittujen kaupunkisuunnittelukohteiden hyväksymistä. Kaavahankkeet kestävät lyhyimmilläänkin 2-3 vuotta, ja vaativammassa tapauksissa kauemminkin. Kaavoitus on aina myös poliittinen päätös. Kaikkia priorisoituja kaupunkisuunnittelukohteita on kuitenkin edistetty jo vuoden 2023 aikana ja työ on jatkunut myös kuluvana vuonna. Suomenkielinen alakoulu: KH:n hyväksymispäätös 2.10.2023 §145; Kaupungintaloalueen jatkon periaatepäätös KV 13.11.2023 § 63; Asemanseutu suunnittelua jatkettu; Bensow/VPK:

Gresantie 1-5 (Bensowin alue) asemakaavaehdotus oli nähtävillä helmimaaliskuussa 2023.

Alakoulun ja Kasavuoren A-siiven suunnittelussa huomioidaan kestävät valinnat. Toimenpiteelle ei ole asetettu mittaria.

Vastine: Tämä suunnitteluvaihe ei ole ollut ajankohtainen vielä vuonna 2023. Määritellään yhdessä ympäristötoimen kanssa ennen luonnos- ja toteutussuunnittelun kilpailuttamista (syksyllä 2024). Asia vireillä.

Kaavoitusta tehdään avoimessa vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Mittarin toteumaa ei ole raportoitu.

Vastine: Vuorovaikutus kuuluu lakisääteisesti kaavoitusprosessiin (tiedottaminen eri vaiheista, palautteenannon mahdollisuudet, tarvittaessa asukastilaisuudet jne.), ja siitä raportoidaan kunkin kaavaproessin yhteydessä, joten erilliselle mittarille ei ole koettu tarvetta.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan pääpyöräilyreittien merkintä on kesken ja täten osittain toteutunut.

Vastine: Pääpyöräilyreittien viitoittamisen yleissuunnitelma on valmistunut. Suunnitelma on tehty yhteistyössä Espoon ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Yleissuunnitelman pohjalta on käynnissä rakennussuunnittelu ja rakennussuunnittelun valmistuttua asennetaan opasteet seudulle.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan Rantaradanbaanan liittymien toteuttaminen on kesken ja täten osittain toteutunut.

Vastine: Rantaradanbaana on osa kaupunkiratahankkeen toteutusta ja kokonaisuuden valmistuminen ajoittuu vuoteen 2028.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan kävelykeskustan opasteiden asentaminen on kesken ja täten osittain toteutunut.

Vastine: Kävelykeskustan opasteita on asennettu, mutta kattavampi kävelykeskustan opastus asennetaan ratahankkeen jälkeen. Resurssit ohjataan ratahankkeen aikana poikkeusliikennejärjestelyiden viestintään ja opastamiseen.

Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan tavoitetta 30 % vähennyksistä liikenneonnettomuuksiin ei saavutettu.

Vastine: Kauniaisten liikenneonnettomuuksien määrät ovat onneksi pieniä ja onnettomuuksia tapahtuu suhteellisen harvoin. Vuosittainen onnettomuuksien lukumäärien vaihtelu on yksittäisiä tapauksia ja kehityksen suunta nähtävissä parhaiten pidemmän aikajakson seurannassa. Tavoitteen mittari 30% vähenemästä onnettomuuksiin tulee hioa paremmin tarkoitusta vastaavaksi.

Kaupungin väestörakenteen mittarin toteumaa ei ole raportoitu.

Vastine: Asia liittyy tulevaan asunto-ohjelman päivittämiseen. Asuntokannan kehittämisen asiantuntijapalvelu on tilattu.

Asunto-ohjelman päivitys ohjelmoitu vuosille 2024–2025. Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan toimenpide ei ole toteutunut.

Vastine: Päivitys on ohjelmoitu vuosille 2024-2025, mikä on edelleen tavoite.

Myötävaikutetaan senioriasumisen toteuttamiseen keskustan läheisyyteen. Toimenpiteelle ei ole asetettu mittaria.

Vastine: Asia otetaan huomioon keskusta-alueen asemakaavoituksessa ja aikanaan kaupungin omistamien tonttien luovutuksessa. Huomattava on, että kaikki asunnot tulee toteuttaa mm esteettömyysvaatimukset täyttäväksi ja siten soveltuviksi kaikille asukasryhmille.

Määritellään kiinteistöt, joista luovutaan vuoden 2023 aikana. Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan toimenpide on kesken ja täten osittain toteutunut.

Vastine: Asiaa käsitelty osana talouden tasapainottamisohjelmaa. Koko kiinteistökannan tarkastelu ja tuominen päätöksentekoon vuoden 2024 aikana.

Kaupungin tilojen käytön lisääminen. Mittarin toteumaa ei ole raportoitu (WAAS-konsepti). Tarkastusvaliokunnan arvion mukaan käyttöasteen mittauksen työkalun käyttöönottoa muissa kiinteistöissä Nuorisotalon ja Petran lisäksi ei ole vielä tehty, joten toimenpide on osittain toteutunut.

Vastine: Mittaustyökalun tarkoitus on ollut pilotoida sen käyttöönottoa Nuorisotalossa ja Petrassa, jotta olisi mahdollista arvioida sen soveltuvuutta laajemmin. Kaupungin tilojen käytön lisääminen tulee toteutumaan kiinteistöistä luopumisen myötä. Siihen seurattava mittari on käytöstä poistuneiden m2 määrä.

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Valiokunta hyväksyy vastineet tarkastusvaliokunnan vuoden 2023 arviointikertomuksessaan esiin nostamista havainnoista yhdyskuntatoimen toimialan osalta ja lähettää sen edelleen KH:lle, joka kokoaa koko kaupungin lausunnon.

Päätös:

Päätösesitys hyväksyttiin.

Oheismateriaali:

Tarkastusvaliokunnan arviointikertomus 2023

Jakelu:

Kaupunginhallitus (tiedoksi)